

Ppt-bild 1

Anders Hultqvist/Kungl. Musikaliska Akademien 6 april 2016

Presentation vid endags-konferensen *Vad gör tonsättare?*

Kritik och bransch - Några tankar kring konstnärligt arbete och konstnärlig forskning.

Ppt-bild 2

Vad gör tonsättare när de gör vad de gör och hur förhåller sig detta görande till historien och samtiden? Vilka är de praktiska och estetiska möjligheter och hinder som tonsättare står inför. Hur kan konstnärlig forskning komma att utgöra en del av det konstnärliga arbetet, och hur kan i så fall ett forskande arbetssätt förhålla sig gentemot vårt övriga kunskskapande?

Exempel på teman och personer som framställningen lutar sig mot:

”Kompositionsmaterial”, C-S Mahnkopf, Second Modernity, Komp.studenter, Rosalind Kraus, Eklekticism, Konstnärlig forskning, Deleuze/Grosz, Post-production, Pseudo-modernism, ...

Anteckningar:

Ppt-bild 3

Claus-Steffen Mahnkopf beskriver i sin artikel *Musical Modernity, From classical modernity up to the second modernity* några av de historiska verktyg komponisten har att tillgå. I hans eget fall framstår listan också som absolut grundande för den enskilde tonsättarens verksamhet, men det kan vi återkomma till lite längre fram...

Classical modernity, Modernity, Post modernity, Second modernity (Pseudo-modernity)

“[...] Certain composers became specialists for different areas of material –

Cage for chance, Boulez for structure, Stockhausen for formula, Grisey for spectrum, Xenakis for stochastic processes, Scelsi for one-note music, Nono for sound and silence, Lachenmann for noises, Ferneyhough for parametric thinking ...”

[... together with] Fluxus, aleatoricism, musical theater to installations [Sound art], crossover attempts, even private ontologies à la Stockhausen...

Egna tillägg: L Russolo for *Noise music* (Lou Reed, Merzbow), P Schaeffer for *Musique Concrète*, M Schafer for *Soundscales*, K Schwitters for *Sound poetry*, La Monte Young (S Reich) for *Minimalism*,

...

Ppt-bild 4

Ur inbjudan: Vilka tonsättarroller är tillgängliga i dagens Sverige?

I vilka avseenden är, eller är inte, tonsättare i dagens Sverige fria att komponera som de vill?

Vad får olika tonsättarroller för konsekvenser?

Fabergé

Jag frågade några kompositionsstudenter hur de ser på sin situation. Någon sade bl.a. att ”’Tonsättaren’ är överflödig”, och någon lade till: ”Eller så blir all aktivitet där ljudet utgör den centrala gestaltningen till ’tonsättande’...”

Att epitetet Tonsättare blivit till en metonymi för alla aktiviteter som hör samman med att sätta ihop ljud skulle kanske i sig inte ha utgjort något större problem om det inte vore för att det låser fast etablerade institutioner snarare än att fokusera på skapandet i sig.

Ppt-bild 5

Jmfr composer med sculptor...

Rosalind Krauss, *Sculpture in the Expanded Field*, MIT Press:

“But in doing all of this, the very term we had thought we were saving- *sculpture*- has begun to be somewhat obscured. We had sought to use a universal category to authenticate a group of particulars, but the category has now been forced to cover such a heterogeneity that it is, itself, in danger of collapsing. And so we stare at the pit in the earth and think we both do and don't know what sculpture is. [...] But it would probably be more accurate to say of the work that one found in the early sixties that sculpture had entered a categorical no-man's-land: it was what was on or in front of a building that was not the building, or what was in the landscape that was not the landscape.”

(kritik, utveckling): Men många ifrågasätter och vill distansera sig ifrån *Konst-institutionen* inom den nya musiken...

Se exempelvis Michael Rebhahn (journalist and curator) *I hereby resign from new music*:

(J Beuys, *I hereby resign from art*)

Han talar om vissa tonsättare och säger att: ”A definition of precisely *what* they are distancing themselves from is not immediately clear, however [...] one can certainly say that a substantial number of contemporary compositions do not go beyond craftsmanship – beyond the demonstration of how they are made.”

Bild: Mary Miss, *Perimeters/Pavillons/Decoys* 1978 (Nassau County, Long Island, New York)

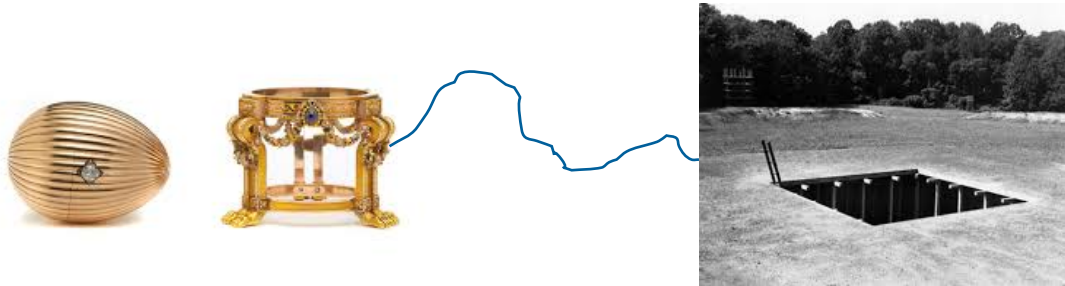
Ppt-bild 6

”[What is needed] is to overcome the discrepancy between compositional work and aesthetic reality, and thus disavow a habit of production and reception where it is denied from the outset that even the composer is capable of proposing different models of world-experience. For the composer, this means no longer being able to live in lovely Late Romantic coziness »alone in his song«.”

”What is needed is a music that asserts a perceptible and effective position in the line of artistic disciplines – without abandoning its distance from the interchangeable daily media noise, without

affirming that equally utopian and unattractive formula of generalisation, ›art = life‹, and without pandering to the advocates of a smoothed-out wellness avant-garde through regressive trivialisation.”

Michael Rebhahn, *I hereby resign from new music*

Ppt-bild 7

Olika slags musik:

- Utmana gränser (*avant-garde*) – socialt perspektiv (kritik, utveckling)
- Inkännande social musik – befäster (mänskliga) sammanhang
- Kommersiellt ”social” musik – befäster (varuestetiska) sammanhang

”Brukstonsättare står inte så högt i kurs” som en student uttryckte det, och, som någon ytterligare la till: ”Jag borde kanske gå till Akademin Valand istället..?”

Men som C-S Mahnkopf uttrycker det i sin artikel: ”One particularity of music in comparison to visual art is the fact that the great majority of composers have decided to remain composers.”

...

Ppt-bild 8

Verkshöjd: ”betyder att något uppnår en nivå av personligt skapande, och är ett juridiskt begrepp som används inom upphovsrätten för att avgöra när en skapare av ett verk med vissa restriktioner har ensamrätt till detta. Verkshöjd är ett mått på ett verks originalitet, individualitet och dess självständighet.” (Wikipedia 151114)

Upphovsrätten är en svår institution att tampas med men är detta en definition som håller kvar tonsättaren i en äldre skapartradition? En tradition där idén om den individuella subjektiviteten står i centrum för det konstnärliga uttrycket, både som ingång och i den färdigställda artefakten.

Hur hantera begrepp som appropriering (→ the readymade...)

(’icke-sanning’, kontextuellt, relationellt)

Eklektisk (kontra dialektisk...)

Post-production...

Dekonstruktion av ”dekonstruktionen”...

(Verk-begreppet – Vad är det, vad konstituerar det? Vad utgör skillnaden mellan ett komponerat/skrivet verk och gestaltandet av ett modus eller en maqam?)

Kanske skulle behövas en ny definition av verk och ”verkshöjd”..?

Kan konstnärlig forskning kanske utgöra *en* möjlig väg ut ur trånga konstnärliga ramar?:

Ppt-bild 9

Henk Borgdorff, *The conflict of the faculties*, s.81:

”It is no longer sufficient just to master your trade, and from that basis to create beautiful objects, performances, compositions, or events. Artists are what are now being called ’reflective practitioners’ (Donald Schön). This broadening of the artist’s trade can be partly explained by prevailing external circumstances – the hybrid (’mixed’) arrangements in which artists increasingly operate, their need to contextualise and position their work, their accountability to grant providers and to the public.”

(Från andra hållet: Urval av offentlig konst (skulptur) – kritiserat av konstnärer i Göteborg som krävde offentlig upphandling. Det estetiska valet som ett godtyckligt val...)

...

Men vi måste nog också få ett vidgat kunskapsbegrepp, också i en vetenskaplig mening, för att göra konsten (och även människan) rättvisa.

Ppt-bild 10

Konst – Filosofi – Vetenskap (Science)

Stanford Encycl. of Philosophy:

“Deleuze and Guattari seek to place philosophy in relation to science and art, all three being modes of thought, with no subordination among them.

- Philosophy is the creation or construction of concepts; [...] *A conceptual persona is not a subject, for thinking is not subjective, but takes place in the relationship of territory and earth.*
- Science creates functions on a plane of reference.
- Art creates “a bloc of sensation, *that is to say, a compound of percepts and affects*”.

Ppt-bild 11

Elisabeth Grosz: “... the ordering of chaotic forces”.

“Philosophy invents concepts to create a consistency from chaos, the arts frame or compose chaos so that sensation can be created and proliferate, and science functions to slow down chaos in order to extract from it limits, constants, measurements...”

(Grosz E, *Chaos, Territory, Art – Deleuze and the framing of the earth*, Columbia Univ. Press, New York 2008, p.28)

Ppt-bild 12

Deleuze och Guattari (Mille plateaux, s.53): "Music is a creative, active operation that consists in de-territorializing the refrain".

Distribuerad och situerad kognition...

Kognition, konst och samhälle..?

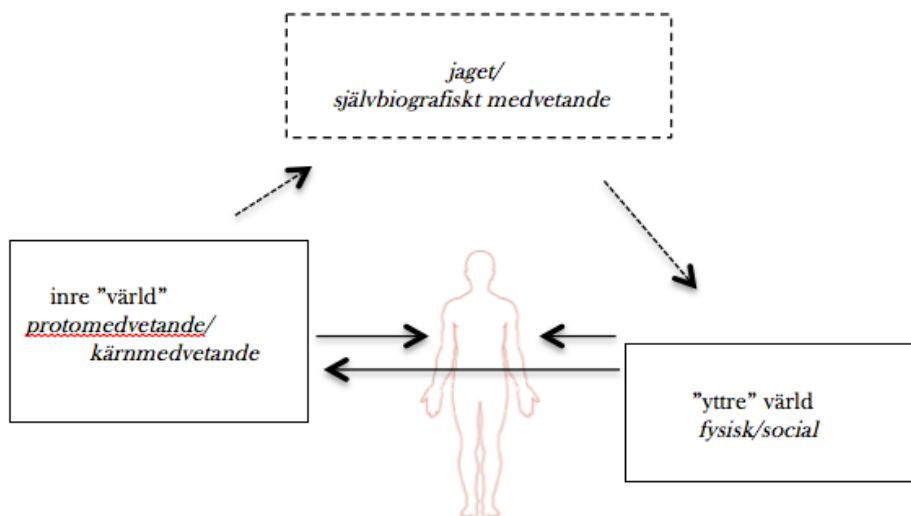
"Sensation thus includes not only the perceiving body but also the Umwelt in which the body moves through an ever changing horizon. Sensation is neither in the world nor in the subject but is the relation of unfolding of the one for the other through a body created at their interface."

(Grosz p.72)

Ppt-bild 13

Det medvetna medvetandet som ett gränssnitt:

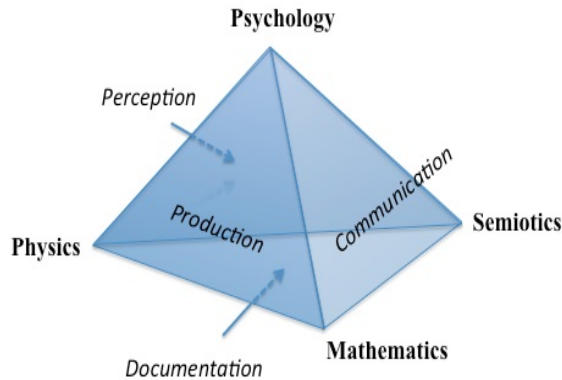

Det medvetna jaget ser ut att stå i en form av beroendeställning åt två samtidiga håll. Dels till de för-medvetna processer som lägger grunden till många av de idéer medvetandet får en möjlighet att bearbeta, och dels till den genom sinnesorganen mottagna yttre informationen. Det medvetna förnuftet är förenat med den kroppsligt grundade (emotionella) "intelligensen" som i sin tur är en effekt av den fysiska materiens strukturella organisering. Det kognitiva, det sociala och det materiella - i artefakten som kunskapsobjekt - kan inte separeras.

Ppt-bild 14

En *global* teori för ett musikaliskt kompositionsarbete genom bilden av en tredimensionell pyramid. Den har fyra sidor och fyra hörn, där sidorna i Mazzolas (*The Topos of Music*) uppställning utgörs av begreppen *Production (making)*, *Documentation (notation)*, *Perception*, and *Communication (relation)*.

Hörnen i triangeln utgörs i sin tur av de vetenskapliga områdena *Physics (sound)*, *Psychology (social)*, *Semiotics (history)* and *Mathematics (symbolic)*.

Guerino Mazzola et al, *The Topos of Music – Geometric Logic of Concepts, Theory, and Performance*, Birkhäuser Verlag, Basel 2002, s.7

[Pyramiden skulle kunna teckna en uppdaterad version av de medeltida sju fria konsterna: quadrivium och trivium.]

Ppt-bild 15

”Artistic research means that the artist produces an art work and researches the creative process, thus adding to the accumulation of knowledge.”

(Mika Hannula, *Artistic Research* 2005)

Method disclosure as a way to ”know” ...

Ppt-bild 16

Vetenskapshistorikern Hans-Jörg Rheinberger in *Experimental systems, Future knowledge in artistic research*:

”[...] although, by the way, I don’t like the notion of creativity. It tends to obscure the materiality of the process, and to locate itself on the spiritual side. An artist’s studio is not only an aesthetic space, it is usually also an epistemic work-space with a lot of intellectual as well as material investment, an investment that tends to disappear in the product.”

(Wikipedia: “Artistic research, also seen as 'practice-based research', can take form when creative works are considered both the research and the object of research itself. It is the debatable body of thought which offers an alternative to purely scientific methods in research in its search for knowledge and truth.”)

Ppt-bild 17

Vetenskapsrådet/National Research Council subject list 2014: Two specializations that briefly describe the field of artistic research

1. Subject Development by problematizing the doing, namely practice and methods.
2. Artistic research – a knowledge production in itself - a field of its own.

ur Vetenskapsrådets ämnesöversikt jan.2015:

I konstnärlig forskning på musikområdet märks idag fem huvudkategorier och som problematiserar:

- interpretation/tolkning, komposition och kompositoriska processer;
- datorbaserat musikskapande och interaktivitet mellan musik och informationsteknologi
- musikens kunskapsprocesser, musikaliskt lärande och musikpedagogik
- improvisation
- socio-musikalisk och socio-politisk interaktion, inklusive genustänkande

”Många projekt går dock på tvärs mot dessa kategorier då de rör frågor kring exempelvis [...] kropp, rörelse, språk, genus, lyssnande samt ljud och ljudkonst.”

Ppt-bild 18

From the OECD Frascati manual:

2.67 Artistic performance is normally excluded from R&D. Artistic performances fail the novelty test of R&D as they are looking for a new expression, rather than for new knowledge.

Also, the reproducibility criterion (how to transfer the additional knowledge potentially produced) is not met.

As a consequence, arts colleges and university arts departments cannot be assumed to perform R&D without additional supporting evidence. The existence of artists attending courses in such institutions is not relevant to the R&D measurement.

Esa Kirkkoppelto i VR:s årsskrift 2015:

“Och hur kan konstnärlig forskning, så som vetenskaplig forskning gör, rättfärdiga sig själv som en självkritisk praktik?

[...] Till skillnad från ett konstverk måste det konstnärliga forskningsprojektet förklara sin existens, d.v.s. etablera sig självt diskursivt i förhållande till andra redan befintliga praktiker, och de diskurser som stöder dem. [...] Uppmärksamheten riktas mot det sätt på vilket projektet förändrar sakernas tillstånd, [...] d.v.s. mot vad som gör det till en ‘nyhet’.”

Ppt-bild 19

Nicolas Bourriaud, *Post-production, Culture as screenplay: How art reprograms the world*

“The artistic question is no longer: "what can we make that is new?" but "how can we make do with what we have?" [...] how can we produce singularity and meaning from this chaotic mass of objects, names, and references that constitutes our daily life?”

“The prefix "post" does not signal any negation or surpassing; it refers to a zone of activity.”

“With music derived from sampling, the *sample* no longer represents anything more than a salient point in a shifting cartography.”

”These artists who insert their own work into that of others contribute to the eradication of the traditional distinction between production and consumption, creation and copy, readymade and original work. The material they manipulate is no longer primary. [...] Notions of originality (being at the origin of) and even of creation (making something from nothing) are slowly blurred in this new cultural landscape ...”

[...] as if the establishment of new forms of sociality and a true critique of contemporary forms of life involved a different attitude in relation to artistic patrimony.”

Ppt-bild 20

“The "semionaut" imagines the links, the likely relations between disparate sites...”

”To rewrite modernity is the historical task of this early twenty-first century: not to start at zero or find oneself encumbered by the store- house of history, but to inventory and select, to use and download.”

Dekonstruera (de)konstruktionen; material, verk och idé måste dekonstrueras var för sig och den färdiga kompositionen i sin tur tydliggöra sin egen de-konstruktiva *summering* av respektive utgångspunkt.

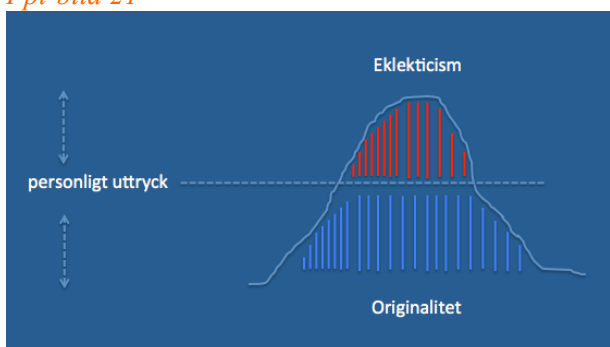
Tekniskt hantverk – Effekt och psykologisk kraft – Sanningsanspråk

Notions of originality (being at the origin of) and even of creation (making something from nothing) are slowly blurred in this new cultural landscape ...

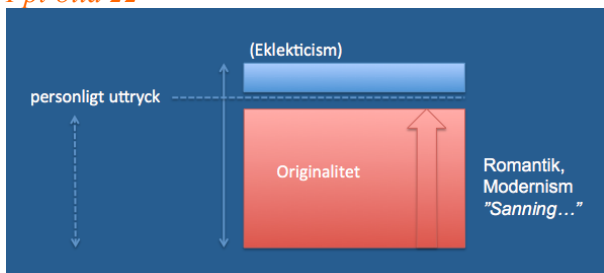
” [...] as if the establishment of new forms of sociality and a true critique of contemporary forms of life involved a different attitude in relation to artistic patrimony.”

Se ”eklektiska” bilder...

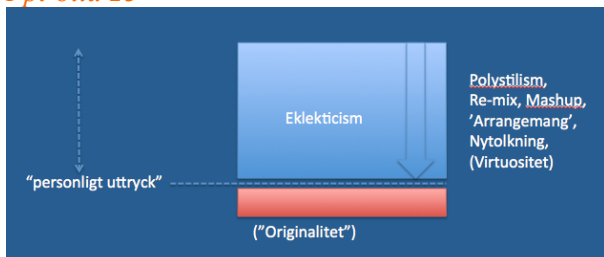
Ppt-bild 21

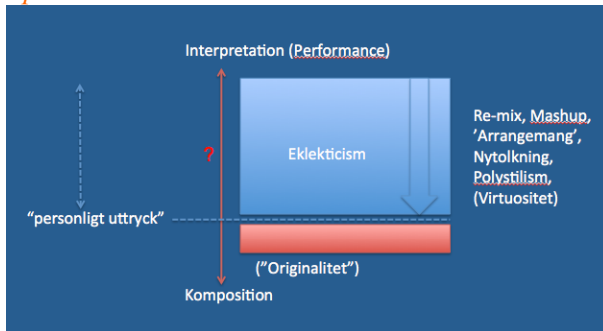
Ppt-bild 22

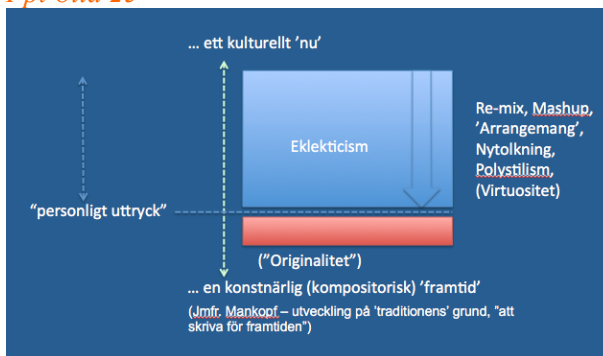
Ppt-bild 23

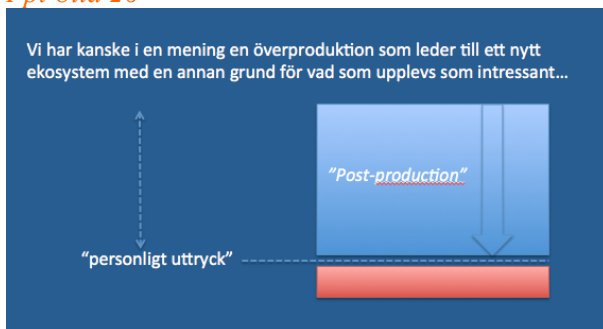
Ppt-bild 24

Ppt-bild 25

Ppt-bild 26

Ppt-bild 27

Vi har kanske i en mening en överproduktion som leder till ett nytt ekosystem med en annan grund för vad som upplevs som intressant...

“As Benjamin predicted, in the age of post-mechanical reproduction the work of art becomes ‘designed for reproducibility’ rather than for the aura of its manifest singularity. This is not to say that a propensity for originality is abandoned when increasingly more advanced technologies emerge; rather, the attitudes to originality alter as technologies develop. [...] Bourriaud’s postproduction condition presuppose a dominance of inherently derivative practices...”

Kaja Marczewska, *The iterative turn*, Parse Journal 2016

Ppt-bild 28

För att återkomma till Claus-Steffen Mahnkopf, *Musical Modernity, From classical modernity up to the second modernity – Provisional considerations*

The phases of artistic modernization...

Classical modernity - Aesthetic Modernity and the Avant-garde (New Music)

Critical composition

Technical progress – artistic autonomy – social isolation

Work, medium and reflection...

Anti-work aesthetic... [In music it became] Sound Art (towards installation art...)

The Postmodern work: hedonistic, narrative, formally heteronomous, refers outside of itself, ...

Poly-stylistic postmodernity – Ironic PM– Hybrid PM – Naïve PM – Bad PM – Epigonal PM

“Second modernity, which sets itself apart from postmodernity, negates the negation of truth. It inherits the total complex of classical modernity/avant-garde/postmodernity, but under the condition that all achievements—new materials, critique of the work, plurality—are examined in terms of truth, or at least the capacity for truth. [...] because it [second modernity] is in a time of radical (postmodern) truth evasion – it can also produce convincing works once again.”

Ppt-bild 29

Second modernity is thus anti-careerist, oppositional and autonomous. [...] it rehabilitates compositional technique per se. [...] how material and form can be connected *internally*, not simply meta-linguistically. [...] it sees a possibility of creating truly new music (not merely writing second-hand music).”

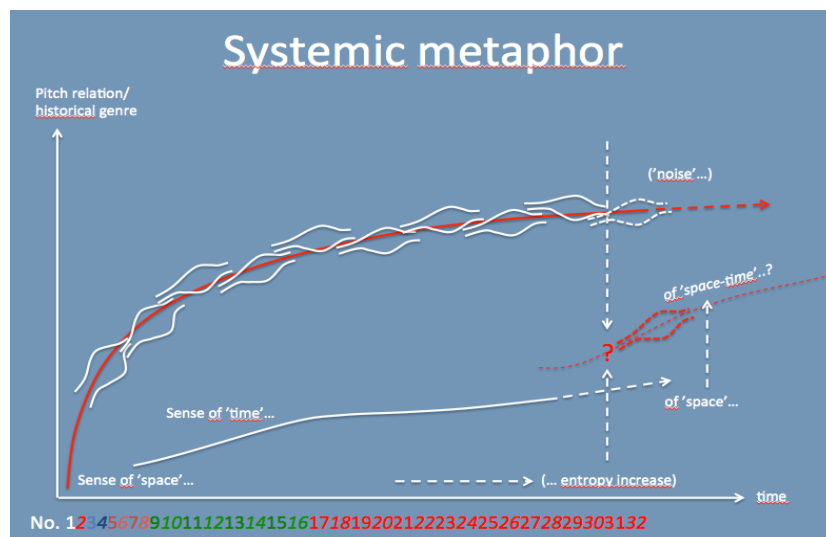
“Once one has adopted the perspective of second modernity (and thus emancipated oneself both from first modernity and postmodernity), new epistemological possibilities arise [...] overcoming postmodernity's absurd philosophy of history enables us to see that every way of thinking about art is deeply historical, and that for every question raised here one must take into account when it is asked and within which historical horizon the person presuming to answer it is located. I would therefore argue for a radical return to an internally historic thinking.”

?!...

Ppt-bild 30

Se ”övertonsbild”...

Systemic metaphor - Ur ett pågående forskningsprojekt:

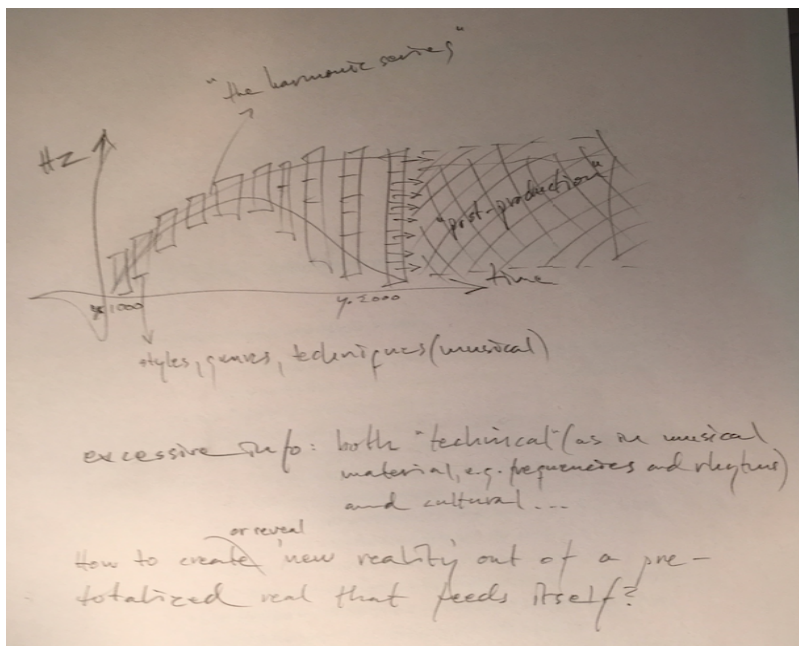
Utvecklingen av den västerländska musikaliska grammatiken och dess reception följer en historisk utveckling upp efter övertonsskalans proportioner där utvecklingen av det harmoniska och melodiska ser ut att följas åt på ett likartat och intressant sätt.

Översiktligt sett så finns det en utveckling från gregorianikens oktaver och kvinter, kopplade till en melodisk rytmik bestående av de grundläggande notvärdena, till dagens upplösta klangharmonik kopplad till en likaledes upplöst rytmik som kan beskrivas som mer kvantitativ än kvalitativ.

En ingång utgörs av att undersöka den glidande skalan mellan (tonala) ljud och brus – kanske övertonsspektrumets utveckling som en allegori över alla systems entropiökning över tid?

Ppt-bild 31

Se post-prod. Bild...

Ppt-bild 32

... hur förhålla sig till Underhållningsindustrins varukedja?

... hur förhålla sig till "The fun-culture" och dess dubiösa delaktighet..?

Alan Kirby, *The Death of Postmodernism And Beyond*, *Philosophy Now*, 2006:

"This pseudo-modern world, so frightening and seemingly uncontrollable, inevitably feeds a desire to return to the infantile playing with toys which also characterises the pseudo-modern cultural world. Here, the typical emotional state, radically superseding the hyper-consciousness of irony, is the *trance* – the state of being swallowed up by your activity. In place of the neurosis of modernism and the narcissism of postmodernism, pseudo-modernism *takes the world away*, by creating a new weightless nowhere of silent autism. You click, you punch the keys, you are 'involved', engulfed, deciding. You are the text, there is no-one else, no 'author'; there is nowhere else, no other time or place. You are free: you are the text: the text is superseded."

Ppt-bild 33

Gunnar D Hansson:

”Den stora mediala utvidgningen: allt späds ut med ingenting, allt är i sista hand lika hänsynslöst och lika omslutande, lika mycket av allt, mer av ingenting.”

Joseph Beuys: *Homogeneous infiltration for piano*

(Ljud mp3: Anders Hultqvist, *Disembodied* (3'30''...slutet), KammarensembleN)

Ppt-bild 34

The END

/AH